

Mijlpaalbijeenkomst CURA; Samen sterk als het lastig wordt

Op dinsdag 8 november 2022 zijn twintig genodigden aanwezig geweest bij de Mijlpaalbijeenkomst CURA; Samen sterk als het lastig wordt in het auditorium van het Ikazia Ziekenhuis.

De groep van genodigden bestond uit:

- CURA-ambassadeurs van Lelie zorggroep en Ikazia Ziekenhuis.
- Zorgprofessionals die de training hebben gevolgd via de train-de-trainer.
- Andere geïnteresseerden of betrokkenen bij CURA die werkzaam zijn bij Lelie zorggroep, Ikazia Ziekenhuis of NPZR&o (zoals management, beleidsmakers, commissieleden palliatieve zorg).

Vanaf 14.30 uur waren de deelnemers welkom en stond de koffie en thee klaar, waarna om 15.00 uur de bijeenkomst werd geopend door Ellen Vink, programma manager van het NPZR&o maar nu in de rol van projectleider van [het CURA-project](#). wat is mogelijk gemaakt door de implementatiesubsidie van ZonMw.

Het projectteam, bestaande uit de deelnemende organisaties, wilde graag feestelijk én inhoudelijk stilstaan bij een goede afronding van het CURA-implementatieonderzoek. Daarom is deze mijlpaalbijeenkomst georganiseerd door betrokkenen uit de deelnemende organisaties (Lelie zorggroep en Ikazia ziekenhuis), de onderzoekers van Amsterdam UMC en het Netwerk Palliatieve Zorg Rotterdam & omstreken. Het is een *'mijlpaalbijeenkomst'* en geen *'afsluitende bijeenkomst'* omdat we allesbehalve klaar zijn met CURA. Integendeel, we willen voort blijven borduren op de resultaten van de implementatie waaraan iedereen zo hard gewerkt heeft. Dus laagdrempelige ondersteuning bij ethische dilemma's met behulp van CURA blijven borgen binnen de zorgorganisatie en het netwerk. Om zo bij te dragen aan veerkrachtige zorgverleners. Daarom zijn we met elkaar in gesprek gegaan over hoe we dit vorm gaan geven en welke ondersteuning nodig blijft. Daarnaast was er voldoende ruimte in het programma om elkaar te leren kennen.

In het programma was ook een gastlezing van Dr. Ellen Bakker opgenomen. Zij promoveerde afgelopen jaar op hoe je (met name startende) verpleegkundigen kunt ondersteunen in hun veerkracht. In haar presentatie deelde zij niet alleen haar bevindingen, maar gaf de aanwezigen ook concrete tips mee.

Waar komen we vandaan?

Zowel het Ikazia ziekenhuis als Lelie zorggroep zijn actieve leden van het Netwerk Palliatieve Zorg Rotterdam & omstreken. Beide organisaties hebben vanuit dit lidmaatschap in 2019 gereageerd op een subsidie-oproep van ZonMw waarin subsidie kon worden aangevraagd om de CURA-methode te implementeren binnen de eigen organisatie. Parallel daaraan liep een onderzoekstraject in samenwerking met het Amsterdam UMC. Dit onderzoek gaat over het krijgen van inzicht in de effecten van de CURA-methode en of (en hoe) CURA bijdraagt aan de morele veerkracht van zorgprofessionals en vrijwilligers. Daarnaast wordt onderzocht wat werkt in de verschillende settings. In ons geval het ziekenhuis, de VVT en het hospice. Het onderzoek richtte zich op de vraag wat de belemmerende en stimulerende factoren zijn.

Marianne ten Cate (Palliatief Verpleegkundige) en Jan Piet Vlasblom (Geestelijk Verzorger) vanuit het Ikazia Ziekenhuis hebben er bij de directie op aangedrongen deze subsidie aan te vragen. Ook binnen Lelie zorggroep hadden de Expertgroep Palliatieve Zorg en Kees Goedhart op directieniveau de wens geuit met CURA aan de slag te gaan.

Voorwaarden voor de ZonMw-subsidie waren dat het netwerk palliatieve zorg de hoofdaanvrager is, dat er wordt samengewerkt met de onderzoekers en dat er bij voorkeur meerdere organisaties binnen het netwerk meedoen aan het implementatietraject. Aan deze voorwaarden werd voldaan, de aanvraag werd door ZonMw gehonoreerd en op 1 april 2020 zijn we gestart.

Zelfs wanneer er gedurende de projectperiode een wisseling van directie en projectleiders plaatsvond, is de betrokkenheid en urgentie gebleven. Voor implementatie en borging is dit heel belangrijk en dus mag dit echt een succes genoemd worden. Zeker gezien de lange projectperiode van de aanvraag in de zomer van 2019 t/m de afronding in november 2022.

Het werken met interne projectleiders binnen beide organisaties gaf rust en duidelijkheid. Deze projectleiders staan dicht bij de organisatie, zij weten wat er speelt, wat wel of juist niet te doen op welk moment. Dat werkte goed. Het NPZR&o had gedurende het project regelmatig contact met deze projectleiders en met de onderzoekers. Inbedding op directieniveau is heel belangrijk en ondanks wisseling in personen is ook dit goed gelukt. Kortom, het werken met interne projectleiders werpt z'n vruchten af en geeft ook voor de verder borging rust en duidelijkheid. Dit geldt voor beide organisaties.

Aanpak en werkwijze Ikazia Ziekenhuis:

De interne projectleiders bij de start van het project (Marianne ten Cate en Jan Piet Vlasblom) hebben direct een implementatieplan gemaakt. Na het vertrek van Jan Piet heeft Lida Tamminga de rol van intern projectleider overgenomen en voerde dit samen met Marianne uit. Toen Marianne begin 2022 met pensioen ging, heeft Martijn Weststrate haar werkzaamheden overgenomen en heeft samen met Lida de projectleiding binnen het Ikazia ziekenhuis verder opgepakt. Binnen het ziekenhuis zijn er inmiddels 11 mensen geschoold als CURA-ambassadeurs. Hier past CURA goed bij de behoefte aan ethische bezinning binnen het ziekenhuis. Daarnaast wordt er veel gevraagd van de veerkracht van de zorgprofessionals, die veelal een bewuste keuze hebben gemaakt om voor de zorg te kiezen.

Op bijna elke afdeling is een kartrekker werkzaam, die "de antenne" is oftewel die situaties, waar een CURA-moment van gemaakt zou kunnen worden, signaleert en doorgeeft aan Lida en/of Martijn. Dit gaat meestal om situaties waarvan bijvoorbeeld opvalt dat "we het hier nu weer over hebben tijdens de koffiepauze". Lida en Martijn plannen vervolgens een CURA-moment in, waarbij een van de 11 CURA ambassadeurs aanwezig is om het CURA moment te leiden.

Eénmaal per half jaar komen de kartrekkers van de afdelingen bij elkaar, dit wordt door Lida en Martijn georganiseerd. Zij zorgen er ook voor dat er een nieuwe kartrekker wordt 'benoemd' wanneer een kartrekker vertrekt van die afdeling. De gehele medisch ethische commissie is geschoold als CURA-ambassadeur, CURA blijft dus op de agenda staan van de commissie.

Aanpak en werkwijze Lelie zorggroep

Binnen Lelie zorggroep zijn 7 CURA ambassadeurs gevonden via de scholing van het project. Inmiddels heeft er binnen de vakgroep palliatieve zorg verpleegkundigen een train-de-trainer plaatsgevonden. Deze palliatieve zorg verpleegkundigen zijn allemaal werkzaam in de extramurale zorg en kunnen dus CURA-momenten signaleren en inplannen. De droom is dat aan alle 'huizen' van Lelie zorggroep een palliatieve zorg verpleegkundige gekoppeld is die ook CURA-momenten kan houden.

De vakgroep palliatieve zorg verpleegkundigen verzorgt zelf ook CURA-momenten en komt elke twee maanden bij elkaar. In bijna alle huizen heeft de vakgroep de [zelfevaluatie palliatieve zorg](#) uitgevoerd. en een van de conclusies was dat er meer gedaan kan worden aan het bespreken van ethische dilemma's. Op die manier kunnen dus uitkomsten uit verschillende projecten aan elkaar verbonden worden omdat er binnen de organisatie één plek is waar alles samenkomt. Acties zijn dan niet afhankelijk van de betrokkenheid van mensen maar zijn ingebed in een structuur binnen de organisatie. Daarnaast is CURA binnen de hospicevoorziening de Regenboog dé methode om intervisie te houden bij de vrijwilligers waarbij een verpleegkundige van het hospiceteam aansluit. Ook wordt CURA gebruikt in het overleg van het team verpleegkundigen van het hospice. Een CURA-moment wordt ook regelmatig gesignaleerd binnen het MDO. Enkele CURA-ambassadeurs werken locatie-overstijgend dus ontstaat van die kant ook kruisbestuiving. De ambassadeur plant later een CURA-moment met het team waar de 'moeilijke kwestie' speelt.

De algemene conclusie

is dat de ambassadeurs binnen zowel het Ikazia Ziekenhuis als Lelie zorggroep verschillende achtergronden hebben (palliatieve zorg verpleegkundige, maatschappelijk werker, medisch specialisten, geestelijk verzorgers) waardoor bij alle teams CURA-momenten ingepland kunnen worden. Binnen beide organisaties is er een structuur waar alles samenkomt zodat de inzet van CURA niet afhankelijk is van de betrokken mensen maar in de organisatiestructuur is ingebed. Binnen Ikazia is dit de medisch ethische commissie en binnen Lelie zorggroep is dit de expertgroep palliatieve zorg en de vakgroep palliatieve zorg verpleegkundigen.

Rol van het NPZR&o bij de borging:

- Scholing van nieuwe ambassadeurs. Het NPZR&o faciliteert bijvoorbeeld eenmaal per jaar een scholing voor nieuwe ambassadeurs.
- Het NPZR&o organiseert eenmaal per jaar een terugkombijeenkomst voor alle ambassadeurs van het netwerkgebied om ervaringen uit te wisselen en een thema te bespreken. Ook kan er een gastspreker uitgenodigd worden op een thema.

Dit heeft als doel om de zorgorganisaties te ontlasten in tijd en in kosten. Aan de organisaties wordt wel gevraagd om input te leveren voor het programma en de uitnodiging door te sturen aan de eigen doelgroep.

Wat zijn de uitdagingen voor verder implementatie?

- De aandacht voor CURA goed vast blijven houden, niet alleen op bestuurs- en directieniveau maar ook bij nieuwe medewerkers, ongeacht hun functie. Iedereen heeft namelijk te maken met lastige situaties.
- Het inbedden van CURA in scholingen of andere vormen van deskundigheidsbevordering.

CURA is en blijft onderdeel van de begroting van het NPZR&o dus maak daar gebruik van!

Aan het einde van de mijlpaalbijeenkomst kregen de CURA ambassadeurs die de training al hadden gevolgd maar nog geen certificaat hadden ontvangen deze alsnog uitgereikt door Dr. Suzanne Metseelaar.

